

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכי"ר

ערש"ק פרשת וישב, כ' כסלו תשע"ה גליון מס' 448

"האש הגדולה!"

נתאר לעצמנו: מבחינים אנו בעת הילוכנו ברחוב בשעת לילה מאוחרת באש שפרצה מאחת הדירות, מיד מתקשרים למכבי האש ובינתיים, אצים רצים לעורר ישנים ולהקיץ נרדמים ואכן תוך זמן מועט צעקות חזקות מושמעות ברמה הקוראות לכל תושבי הבנין לקום ולעמוד על נפשם, והנה מאותה הדירה שבה פרצה הדליקה, מגיחה אישה ובקשתה בפיה: בעלה יושן שנת ישרים, מפחדת היא עד למאוד להיכנס, האם מישהו מוכן להתגנב... ואכן אחד מהשכנים לא משתאה, האש שהתלקחה במטבח הבית מאיימת עד מהרה על הבית להשתלט... השכן האמיץ פותח בצעקות רמות, בעל הבית עונה לעומתו, הנח לי לישון, הן לא מזמן נחתי מעמל רב, מדוע זה אם כן הינך את שנת גוזל? אך השכן אינו מרפה ובקול רועם: "שריפה" הוא זועק, והשכן ה"ישן" תרתי משמע, עונה לעומתו: מכבי האש יגיעו עד מהרה, עושים הם את מלאכתם נאמנה, הפרד נא מעלי והנח לי לאגור כוחות ליום המחל! והשכן שהעשן מתחיל לחנוק את גרונו מנסה בניסיון האחרון: "אל תאמר מחר פן יהיה מאוחר!", והשכן מתכרבל בשמיכת הפוך השמינה והמחממת "הדק היטב, היטב הדק" ומתהפך על צידו. "אכזרי שכמותך", מפטיר הוא לפני ששמורות עיניו לנצח נעצמות לעומת שכינו הנאמן!... יתכן וצוחקים אנו לרגל קריאת שורות אלו, אולם יתכן ומי מהקוראים ירים גבה ויתמה בקול, אכן בעל דמיון לאין ערוך הוא כותב השורות, יתכן אף וכתב זאת מתוך שנתו... שהרי אין זה במציאות כלל ואין מי שכן ניהג!! ואנו נענה לעומתו ונאמר הבט ידיד וראה גם ראה לדברי רבינו הרמח"ל (רבי משה חיים לוצאטו זצ"ל) בסיפרו הנפלא "מסילת ישרים" המדריכנו בנתיבים ישרים לעלות מעלה מעלה, מדרגה אחר מדרגה בסולם העולה בית א-ל, אשר מזהירנו ומלמדנו שתכלית האדם להתקרב אל ה' יתברך וזוהי תכלית הטובה, וכמו שאמר דוד המלך נעים זמירות ישראל: "ואני קירבת אלוקים לי טוב", וכל זולת זה שיחשבוהו בני אדם לטוב אינו אלא הבל ושוא. הרמח"ל בסוף הפרק הראשון כותב בלשונו הקדושה "וכל מה שיכול לחשוב שהוא אמצעי לקירבה הזאת (קירבת ה' יתברך) ירדוף אחריו ויאחז בו ולא ירפהו, ומה שיוכל לחשוב שהוא מניעה לזה - יברח ממנו כבורח מן האש!". נמצינו למדים הפלא ופלא שאם חלילה אין האדם מתרחק ובורח מהחטאים והעוונות ומהדברים הגורמים אליהם הריהו מתעסק ממש בידי באש ואף גרוע הוא מאותו השכן הישן, שכן במו ידי שופך הוא נפט לתוך המדורה בה הוא נמצא! ולמי שצריך תוספת ביאור והרחבה, הסברה והבהרה, המכשירים הסלולרים שנגדם יצאו כל גדולי ישראל ללא עוררין, בזעקת אמת להשמיד ולמגר, לסלק ולשבר את כל המכשירים הטומנים בחובם כל העבירות כולם הם בכלל האש הגדולה שמבעיר יצר הרע, כמו כן אש המחלוקת המסוכנת במיוחד ועוד ועוד, תן לחכם ויחכם עוד, על כן שומה עלינו ולזכות לנו ולבנינו אם נשכיל ונמהר ללא השתוות לברוח ולנוס מן האש, וכמו שמסופר בפרשתינו על יוסף הצדיק שברח מאשת פוטיפר "וינוס ויצא החוצה", ואכן זכה לאחר דורות, שים סוף שמיאן בתחילה להפתח נקרע לעומת ארונו של יוסף, נמצא שזכה לו ולעם ישראל לדורות, ופתח להם פתח מילוט ובאמת אם ניתן אל ליבנו שכל מעשה ומעשה שאנו עושים וכל פעולה להתרחק מיצר הרע - הצר הצורר, נחקקת היא לדורות ופועלת גדולות ונצורות, מחשבה זו תיתן לנו כוח ועוז לעמוד ולהקהל על נפשנו מפני אויבנו הגדול היצר הרע, וה' יתברך רואה בהשתדלותנו ויסייע בעדינו שהרי כל הבא להטהר מסייעין בידו וכל השם אורחותיו (מחשב דרכיו) בעולם הזה כבר מובטח לו מפי חז"ל - "זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה!".

לדבוק באמת!

פעם שאלו את האדמו"ר הקדוש רבי יעקב מפשיסחא זצ"ל: מדוע רבים אוהבים את השקר ונדבקים אליו, ואילו את האמת שהיא חותמו של הקב"ה מעטים אוהבים אותה ונדבקים אליה? ענה אותו צדיק: "כי את השקר אפשר לאהוב באמת ואת האמת אי אפשר לאהוב בשקר"... ופעם התבטא הבעל שם טוב הקדוש זיע"א ואמר: "ותשלך אמת ארצה" - האמת הינה מרגלית טובה, חותמו של הקב"ה המתגלגלת בארץ ובעפר ואין איש מרים אותה מן הארץ, אלא שאי אפשר להעלות מרגלית מן האדמה מבלי שהאדם יתכופף תחילה. אך אין איש הרוצה להנמיך את קומתו... בפרשתנו אנו קוראים על האבתו הגדולה של יעקב אבינו את יוסף בן זקוניו. אהבתו הגדולה של יעקב אבינו התבטאה בין היתר שהוא מסר ליוסף בנו את כל מה שהוא למד בבית מדרשם של שם ועבר. שאר האחים הקדושים עמדו מהצד וקינאה קיננה בליבם. קינאה כמובן לשם שמים, וגם הם רצו חלק בתורה הקדושה ורוייה. יוסף הצדיק היה מוסיף אש למדורת הקינאה של אחיו בזה שהיה מביא דיבתם רעה אל אביהם וכל מה שהיה יכול לדבר עליהם רעה היה מדבר. וכיצד הגיבו האחים? "ייראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום", ורש"י הקדוש זיע"א מפרש וכותב במקום: "מתוך גנותם למדנו שיבחרם, שלא דיברו אחד בפה ואחד בלב". ע"כ. כמה צריכים אנו להתחזק במידת האמת ולהתרחק מהשקר, כמה יועיל לנו הדבר אם נאחז בכל כוחנו באמת. ונסיים באמרתו של האדמו"ר הקדוש מגור רבי אריה ליב זצ"ל: נקודה אחת של אמת מגרשת את כל כוחו של הסיטרא אחרא!

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

	כניסת שבת	יציאת שבת	רבנו תם
ת"א	16:15	17:17	17:49
י-ם	16:01	17:16	17:54
חיפה	16:04	17:15	17:50
ב"ש	16:22	17:19	17:55

הפטרת השבוע: כה אמר ה'

מטעמים לשבת

הדרך" - מקור החטא הוא בעינים, בראותן את כל המזדמן להן בדרך. "עינא וליבא תרי סרסורי דחטאה" ... "העין רואה והלב חומד"...

(מעניה של תורה)

"ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי" (לטב)

בשם דעת זקנים מבעלי התוספות נאמר: ישנם אנשים שאינם יכולים לעבוד את השם יתברך, אלא כשהם עניים ואביונים, ואילו משהם מתעשרים, מיד שוכחים הם - "וישמן ישורון ויבעט". מאידך ישנם אנשים שאינם עובדים את השם יתברך אלא רק מתוך עושר והרחבה, ואילו בעוני הרי "עניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו". אצל יוסף מעידה עליו התורה, כי "ויהיה ד' את יוסף" - שהיה דבוק בשם יתברך, גם כאשר "ויהי איש מצליח" וגם כאשר "ויהי בבית אדוניו המצרי" - כשהיה בשפל המדרגה. הוא עמד בשני הניסיונות, בנסיון העוני ובנסיון העושר...

(מעניה של תורה)

החלטתו הרבה יותר שקולה ומחושבת... (מעיינ השבוע)

"והבור ריק, אין בו מים" (לז, כד)

דרשו חז"ל מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו. ושאל הרב "ישמח משה" זצ"ל מגאבס שבתוניסיה: מדוע השליחו לבור שיש בו נחשים? והשיב על פי דברי הגמרא, שאמרו לו לנחש: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה - מה הנאה יש לך? אמר להם: ומה יתרון לבעל הלשון, מה הנאה יש לו בדיבורו לשון הרע? לפיכך, הואיל וחשדו בו שהוא מביא את דיבתם רעה אל אביהם, ומדבר עליהם לשון הרע, לפיכך השליכוהו לבור שורץ נחשים. אבל הועיל וכל מעשיו של יוסף היו לשם שמים, ולא כיוון בדיבורו אלא לתועלת, לא הזיקוהו הנחשים!

(מעיינ השבוע)

"איה קדשה היא בעינים על הדרך" (לחכא)

הר"ק מהר"ם מפשוורסק זצ"ל: "איה קדשה" - היכן הוא מקור ה"קדשות", שורש הניאוף והשחיתות? - "היא בעינים על

"ויקנאו בו אוזיו" (לזיא)

כתב בספר "ישמח ישראל": יש לשאול מדוע האחים קינאו ביוסף, וכי הכל גזר משמים, ואם השם יתברך, גזר עליו לעלות לגדולה והראו לו בחלום, למה צריכים האחים להתקנאות בו? והרי אמרו רבותינו: הקינאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם? ונראה לפרש, שהאחים חשבו שהחלום בא לו על ידי הרהור, דהיינו שחשב ביום שהוא רוצה למלוך עליהם ולכן ראה זאת בחלום, וכמו שאמרו בתלמוד (ברכות נה:): "אין מראים לו לאדם חלום אלא מהרהורי לבו", אבל יעקב שידע ברוח הקודש שהחלום אמיתי, שמר את הדבר.

(תורת הפרשה)

"ויראו אותו מרזוק... ויתנכלו אותו להמיתו" (לזיא)

מפרש רבינו הבן איש חי זצ"ל, נס נעשה ליוסף הצדיק שראו אותו מרחוק והחליטו להורגו, ועד שהתקרב אליהם התקררה רוחם והסכימו להצעה למוכרו... מכאן ילמד כל אחד הדרכה והנהגה טובה. כאשר זעמו עולה בו והוא מגיע להחלטה נחרצת, ישהה את ביצועה לעשר דקות, ואז תהיה

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

שתפרסם את העלילה. והוסיפה ואמרה: הואיל ופרנסתה אינה מצויה בידה היא מבקשת ממנו שלאחר שהיא תטהר את שמו, הוא יבוא וישתדל למענה אצל בעל הבית שיחזירה לעבודה. ברגע זה - אמר בעל ה"שדי חמד" - עמדה בפני התלבטות נוראה: מצד אחד שמח על ההזדמנות אשר ייחל לה כל הזמן ששמו יטוהר מהאשמה הנוראה, והכל יבוא על מקומו בשלום. וכמעט נעתר לבקשתה, אך באותו רגע צצה בו מחשבה הפוכה. הרי חילול השם גדול כבר נגרם, ועכשיו אם יתפרסם הסיפור האמיתי, יצא שוב חילול ה' אודות התנהגותו המבישה של האברך, ויגרם עלבון נורא. מוטב אם כן שימשיך לסבול חרפתו בדומיה עד יעבור זעם, ובלבד שלא לעורר מהומה מחדש. ההתלבטות היתה קשה מאוד, המחשבות התרוצצו במוחו ובכל רגע שינה את דעתו, עד שהחליט לפנות אל המשרתת ואמר לה: מה שהנך מבקשת שאשתדל אצל בעל הבית למענך, מסכים אני לעשות, אולם אני אוסר עליך באיסור גמור לספר לאיש את דבר השוחד והעלילה. באותה שעה שקיבלתי את ההחלטה הקשה אשר עלולה היתה לסכן את כל עתיד בעולם התורה - אמר בעל ה"שדי חמד" - הרגשתי איך מעיינות החוכמה נפתחים אצלי. במקום הנזק שהיה צפוי מהחלטתי - זכיתי לסייעתא דשמיא במידה בלתי מצויה אשר הבאתני עד הלום (לקח טוב).

(תורת הפרשה)

מסופר על הגאון רבי חיזקיהו מדיני זצ"ל בעל ה"שדי חמד", שסיפר פעם לאחד מבאי ביתו שבצעירותו לא הצטיין בכשרונות מיוחדים. מעייני החוכמה נפתחו לו כשהיה מבוגר יותר, בגלל מעשה שאירע לו. ומעשה שהיה כך היה. בהיותו אברך צעיר לשנים - סיפר בעל ה"שדי חמד" - למד בכולל אברכים, שהחזיק גביר גדול בביתו על חשבונו. הוא לא נמנה אז על בעלי הכשרונות הגדולים שהיו בכולל, אך שקד על תלמודו ועשה חיל. אחד מבני החבורה שנתקנא בו, יזם עלילה שפלה עליו: הלך ושיחד את המשרתת הערביה אשר היתה באה בכל בוקר לנקות את בית המדרש, שתוציא עליו שם רע, ותפרסם ברבים שכאשר היא משכימה לבוא לבית המדרש על מנת לנקותו, הוא מפתה אותה למעשים לא צנועים. ואכן בוקר אחד הגיעה המשרתת, ומיד בכניסתה לבית המדרש הרימה קול צעקה והאשימה אותו בהתנהגות בלתי צנועה. מיד התקהל שם קהל רב והאשימו אותו בצביעות, חירפו וגידפו אותו והיה חילול השם גדול מאוד. לא יכל הוא לשאת את הבושה האיזמה ונאלץ לברוח משם. ראש הכולל לא האמין לדברי הערביה ופיטר אותה ממשרתה. לאחר תקופה מסויימת כאשר כלו דמי השוחד מכיסה, באה אליו הערביה והתחננה לפניו שישלח לה על העוול הנורא שגרמה לו. היא הבטיחה לו, שהיא תלך ותפרסם ברבים את כל האמת ותאמר שהיתה זו עלילת שווא, וכי אחד האברכים שיחד אותה במזון כדי

והייתם לי סגולה

תפילה - פיוט "אדון עולם" המובא בסידורים לפני תפילת שחרית, יש לאומרו בכוונה עצומה ובהתעוררות יתירה, ולא יותר עליו בעד כל הון שבעולם וסגולתו רבה מאוד.
תפילה - סגולה נפלאה להתפלל בצידו של צדיק.

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרב"ג ר' יוסף מוזרבי שליט"א

זינוך הבנים

אמא!! מה איתך?

שימי לב!

רבקה היטיבה להכיר את אופיו של בנה עשו, יותר מאשר יצחק. עובדה זו נכונה בכל משפחה, כיון שהאם נמצאת רוב שעות היום בביתה עם ילדיה, ולכן מבינה אותם טוב יותר מן האב, שאינו נמצא הרבה בבית. אך לא רק עובדת היותה בבית וראיית מעשיהם של ילדיה ללא הרף היא המעניקה לאם הבנה טובה יותר; על זה נוסף גם החוש האינטואיטיבי שיש לה. נפסוק אומר: "שמע בני מוסר אביך, ואל תיטוש תורת אמך". במבט ראשון, נראה משונה שהפסוק מייחס תורה (לימוד) לאם ולא לאב, אך כפי שציינו, האם יכולה ללמד טוב יותר מן האב, כיון שהיא נמצאת עם הילד כל הזמן, והיא ניחונה בהבנה הדרושה ללמד את הילד מה שחסר. האם אף מעניקה לילדיה יותר אהבה מאשר אביהם. היא מלבישה אותם, מאכילה אותם, רוחצת אותם וחובשת את פצעייהם. הילד חש את אהבתה של אמו דרך כל אותן פעולות, ולכן הוא מוכן להקשיב לה ברצון, יותר מאשר לאביו. לפי כך, מוטלת על האם אחריות גדולה יותר לחינוך ילדיה, כיון שדבריה נשמעים יותר ברצון. כיצד על האם לנצל כוח זה באופן הטוב ביותר? היא יכולה להחדיר בילדה כבר בגיל הרך את השאיפה להיות צדיק. בכל פעם שהוא עושה מעשה טוב, היא יכולה לומר לו: "אוה, אתה כזה צדיק." או היא יכולה לומר: "אני רואה שתגדל להיות צדיק גדול." כאשר הוא נוהג שלא כשורה, היא יכולה להעיר לו בעדינות: "מה שעשית לא מתאים לצדיק כמוך." כאשר יזכירו לילד ללא הרף את כישוריו ושאיפותיו, יעזרו לו בכך להצליח ולהיות צדיק באמת. האם חייבת להזהר מאוד, ולא להניח לכעס או לתסכול להשתלט עליה. לא משנה מה הילד עושה, לעולם אין לכנות אותו בכינויים כגון: "אתה טפש!", "אתה רשע!", "אני שונאת אותך כי עשית כך וכך", או "אתה משוגע גמור!" ביטויים כאלו נותנים לילד הרגשה כאילו הוא "מקרה אבוד", וממילא רשאי הוא לעשות ככל העולה על רוחו, כיון שלעולם לא יצליח לנהוג כראוי. במקום אותן אמירות שליליות, אפשר לומר לו: "כיצד יכול ילד נבון כמותך לעשות מעשה כזה?" או: "אני יודעת שאתה צדיק גדול; אנא, אל תעשה מעשים רעים!" או: "אני אוהבת אותך כל-כך, ולכן אינני סובלת לראות אותך עושה מעשים כאלה." ביטויי אהבה אלו יתנו לילד תחושה שמצפים ממנו להתנהג טוב יותר, כי הוא מסוגל להתנהג טוב יותר, כי ההצלחה תלויה בו. מפורסם בשם גדולי עולם שאת הגדלות בתורה של הילדים קובע האבא, אך את היראת שמים קובעת האמא. בכח מעשיה, תפילותיה ויראת השמים שלה עצמה, משימה לא קלה הופקדה בידי האמהות אך הן העיקר! ה' יעזרנו בכוח התפילה להשפיע טוב לילדינו לטוב לנו ולהם לעד אמן.

שלום בית

סיפור מזעזע וליקחו

ענק במצות הכנסת אורחים, היה רבי יעקב הרמן מניו יורק - ירושלים. (תר"מ-תשכ"ז). כותב הטורים שהכירו אישית, זוכר את הדודים והסירים הענקיים שהיו בביתו, על אף שהרב ורעייתו היו זוג זקנים שהספיק להם מעט. כל פעם שהיו צריכים לערוך שמחה משפחתית, ידעו כי סירי בישול ענקיים אפשר להשיג אצל הרב הרמן. זכורני מימי ילדותי שפעם שלחני אליו אבי, שהיה קשור עמו מאוד, בשליחות מסוימת בשעות הצהריים. בכניסתי לביתו, נדהמתי לראות את הבית שנהפך למעין מסעדה. עניים מסכנים ומקבצי נדבות מסבים ליד ארוחה חמה המוגשת להם בידי הרבנית. המעשה המופלא שלפנינו קרה בסתיו שנת תרפ"ט בהתגוררו עדיין בניו-יורק: לילה אחד התעוררה אשת הרב הרמן בבכי סוער. היא סיפרה לבעלה כי ראתה בחלום את אברהם אבינו ושרה אמנו בוכים ומקוננים מרה. היא קרעה את בגדיה והצטרפה אליהם בבכי, ואמרה לאבות הקדושים כי לא תעזוב החדר עד שיבטיחו שתפילותיה תתקבלנה. שרה החזיקה בידה והבטיחה לה שתפילותיה התקבלו. אותה עת היה להם בן שלמד בישיבת "כנסת ישראל" בעיר הקודש חברון. מבלי קשר לחלום, לכאורה, פנה הרב לרעייתו ואמר לה: היות וזה כבר ארבע שנים שהבן נחום דוד לומד בישיבה ולא ראינוהו, ועתה מולאים לו 20 שנה, צריך איפא שיחזור הביתה ולמצוא לו שידוך. האם התנגדה באמרה: תניח לו ללמוד עוד שנה, עדיין הוא צעיר... הם הגישו את טענותיהם לפני רבי ברוך דוד ליבוביץ ר"מ דקמניץ שהתאכסן אותם ימים בביתם, והוא הצדיק את עמדת הבעל. בו ביום נשלח מכתב לבן שיחזור מיד לניו-יורק. בבואו, הציעו לו שידוך שהורי המדוברת שמם... אברהם ושרה. הם נישאו, ותיכף ניסה החתן לשדל את רעייתו לחזור לחברון כדי שימשיך בלימודיו. אולם הכלה בהיותה בת יחידה, לא יכלה להסכים. והנה לפתע באותם ימים, "ח אב תרפ"ט, פרצו מאורעות הדמים וכשבעים יהודים נטבחו בחברון, ביניהם כ"ה מבני הישיבה. רק עתה גילה הרב הרמן לאשתו: "את זוכרת את אותו חלום בו ראית את אברהם אבינו ושרה אמנו בוכים. בגלל אותו חלום החלטתי להחזיר את בנינו הביתה. האבות הקדושים שמידתם הבולטת היתה חסד, באו להציל את בנינו בזכות מצוה הכנסת אורחים שאותה אימצנו בביתנו"... סיפור זה מובא בספר עולם חסד יבנה ומוסרו בצידו - מהו שכר הכנסת אורחים וגמילות חסדים, אך אנו לענינו נלמד דבר נוסף!! גדול וחשוב מאוד! ידוע שכח הנתינה מוליד דברים נפלאים (כמו בסיפורינו) אך הרבה לא יודעים שנתניה היא הכח הגדול ביותר בחיי הנישואין! הנתינה מולידה אהבה, מולידה חיים תקינים ומאושרים, ומי מכל יצורי תבל יצירי כפיו של הבורא אינו זקוק לקבל? זה צריך מילה טובה וזה עידוד, זה חיוך וזה טפיחה על השכם! נרבה בחסד אך ביותר בביתנו, נרבה בנתינה אך ביותר לבן/בת זוגנו ומה' נישא ברכה.

אמרי שפר

רה"ק רבי שלמה אבן גבירול אומר: כל מידה טובה מעוררת קינאה - חוץ מהענווה.

רה"ק רבי משה מקוברין אומר: המתגאה - חסר דעה: אילו היתה לו דעת היה מבין שאין לו במה להתגאות.

רה"ק רבי שלמה אבן גבירול אומר: השפל עצמך - כדי שינשאך האלוקים.

רה"ק רבי יצחק מאיר מגור אומר: שיפלות - מידה גדולה, אולם גדולה הימנה היא המידה שיהא אדם סובל שיפלות זו.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל וזמשל

אחד לחבירו, ומבקש עבודה שיכול להחיות בה את נפשו. "וכמה אתה מבקש?", שאלוהו. "מאתים רובל לחודש". והיו משיבים את פניו ריקם בכל מקום. אמרו לו, כי אין להם צורך בעובד, ששכרו מרובה כל כך. היה פונה לכאן ולכאן, מחפש פה ושם. כך עבור שבועות אחדים, עד שכלתה לו הפרוטה האחרונה מצרור כספו הדל, שהצליח למלט מכל רכושו לפניו, והיה סובל רעב ממש. לא נשאר לו אלא להשכיר עצמו לכל עבודה שהיא ובשכר זעום של עשרים רובל לחודש. לימים פגש באחד ממכריו, שאלו הלה לשלמו ולמעשיו. סיפר לו הירוד, כי הוא עושה מלאכה פלונית בשכר של עשרים רובל לחודש. תמה הלה: "הכיצד? אדם חכם, מלומד ובעל כשרונות שכמותך יעבוד בשכר מועט כזה?". "וכי מה יכולתי לעשות?", השיב לו הירוד, "הרי הייתי חייב להחיות את נפשי. כבר הגיעו הדברים לידי כך, שסבלתי חרפת רעב ממש. כלום ברירה היתה בידי? לכן אנוס הייתי לקבל אף עבודה זו, כי הלא אף שכר מצער של עשרים רובל טוב מהליכת בטל". בדומה לכך חייב אדם לעשות חשבון מעשיו בעולם הזה השפל. אל לו להיות ברוך במצוות. כל מצוה ומצוה שבאה לידו, אף אם נראת לו קלת ערך מידי - חס לו שיחמיצנה! מהר ימהר לקימה מיד בלא שהיות יתרות, כי גם שכר של עשרים רובל לאו מילתא זוטרתא היא!

(משלי החפץ חיים)

אף רץ יהודי בשוקה של עיר, שולי בגדיו מופשלים לו, כובעו שמוט הצידה, שעתו דחוקה עליו, סכנת נפשות ממש. וכי קלה זו בעיניכם? פרנסה הוא מבקש. מטופל הוא באישה וילדים, והוא חייב להטריפם לחם חוקם. פוגע בו אדם תוך כדי ריצתו, מעמידו ואומר לו: "שוטה שבעולם! לאן אתה רץ, ולשם מה אתה מתייגע כל היום כולו? הרי בין כך ובין כך לא תהיה עשיר כרוטשילד, לשם מה, אפוא, ריצה? מוטב כי תשב בבית ותנוח". יעמיד הלה כנגדו עיניים תמהות: כמדומה לי, שאתה הוא המדבר, במחילה, דברי שטות. וכי משום שלא אהיה עשיר כרוטשילד, צריך אני לשבת בחיבוק ידיים? הרי אם אבטל לגמרי ממלאכתי, אף פת לחם חרבה לא תמצא בביתי!". לעיתים קרובות בא ה"בעל דבר", וטענה זו בפיו: כלום כדאי לך לעמול ולהתייגע יגיעה מרובה כדי לקיים מצוה? מילא, אם מזדמנת היא לידך בלא כל עמל ויגיעה - קימה. אבל אם אתה רואה, שאין הדבר קל - אסוף ידך והפטור! לכן חייב אדם לדעת מה להשיב לנוול זה: מאפס מעשה ומישיבת בטל אין אדם מוצא פרנסתו בעולם הבא, ואילו "מלאכות קלות", אין שכרן מרובה ביותר.

חייב אדם לנהוג כמנהגו של אותו גביר אדיר, שהיה גם חכם ומלומד, ובסוף ירד, לא עלינו, מכל נכסיו. מאחר שלא נאה היה לו לעשות בעירו מלאכות, שאינן לפי כבודו, הלך למקומות רחוקים, שאין מכירים אותו, ושם היה מכתת רגליו מבית מלאכה אחד למשנהו, מבית מסחר

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

וכגון שסגר את חנותו כדי להתפלל מנחה בציבור, והקונים פנו לחנות סמוכה וקנו בסכומי עתק, אין לו להצטער על כך, אלא אדרבה צריך הוא לשמוח שמחה גדולה, שזכה להשליך מנגד (מרצונו הטוב או לאונסו) ממון רב עבור תפילה בציבור.

✓ כשם שמצוה להיות מעשרה ראשונים בשחרית, כך גם המצוה בתפילת מנחה (וכן בתפילת ערבית).

✓ מי שיודע בעצמו שמכוין בתפילה שמתפלל ביחידות יותר מאשר עם ציבור, אם כשמתפלל בציבור לא מכוון כלל אפילו כוונה המוכרחת ביותר לתפילה (דהיינו את פירוש התיבות), יכול להתפלל ביחידות, אבל אם גם בציבור הוא מכוון אלא שביחידות מכוון עוד יותר (דהיינו כוונות עמוקות יותר), צריך להתפלל בציבור. ועל כל פנים אין לאדם להרגיל עצמו להתפלל ביחידות, אף אם בציבור אינו מכוין כלל. כיון שמפסיק קדיש וקדושה וכו', וגם אחרים ילמדו ממנו להתפלל ביחידות, ועל כן ישתדל מאוד לאמץ עצמו לכיון גם כשמתפלל עם הציבור, ואז יתפלל עם הציבור כדת וכהלכה.

✓ מי שיש לו נסיעות ארוכות במשך היום, ולאחר נסיעה ארוכה לא יוכל לכיון בתפילת מנחה, עדיף שייתפלל מנחה גדולה ביחידות לפני נסיעתו כשהוא רגוע (אם לא מוצא באותו זמן מנין), שאז יוכל להתפלל בכוונה.

✓ מנהל מחלקה גדולה במשרד ממשלתי הטרוד מאוד בעבודתו, ולפעמים נאלץ להשאיר בעבודה עד הלילה ואינו מספיק לתפוס מנין למנחה, ועתה הוא בתוך שנה ורוצה לקיים תפילת מנחה עם העובדים. אם יש לפועלים שהות להתפלל על חשבון זמנם תפילת מנחה לאחר עבודתם, אין להם להתפלל בשעות העבודה, כיון שאין שום סברא שבעלי הבית יוותרו על זמן עבודתם, אלא יארגנו מנין בשעת הפסקת הצהריים או בסוף שעות העבודה, אבל אם אין אפשרות כנ"ל, מותר לקיים תפילת מנחה בתוך שעות העבודה, ואין דרך בעלי בתים להקפיד בכך.

✓ הנכנס לבית נכנס ומצא ציבור שהם באמצע תפילת שמונה עשרה, אם יוכל להתחיל ולגמור תפילת שמונה עשרה לפני שיגיע השליח ציבור לקדושה או לקדיש, יתפלל שמונה עשרה, ואם לאו - לא יתפלל אם לא יעבור זמן תפילה. ואם יעבור זמן תפילה יתחיל להתפלל שמונה עשרה יחד עם השליח ציבור כשיחזור את התפילה.

✓ הנוסע באוטובוס או ברכבת והגיע זמן תפילת מנחה, ואי אפשר לו להתפלל בכוונה לכל הפחות באבות לרגל טרדתו בנסיעתו, ואם ימתין להתפלל עד שיגיע למחוז חפצו, יעבור זמן מנחה. אם הוא רגיל תמיד לכיון לכל הפחות בברכת אבות, רשאי למונע עצמו להתפלל מנחה, וכשיגיע למחוז חפצו יתפלל ערבית שתיים בכוונה, כיון שנחשב הוא כאנוס ויש לו לשלומים. אבל אם אינו רגיל לכיון כל כך בברכת אבות, יתפלל באוטובוס או ברכבת.

✓ מי שבא מאוחר לבית הכנסת לאחר שסיימו הציבור תפילת מנחה, ויש מלבדו תשעה אנשים (אפילו שכבר התפללו), רשאי לומר קדושה בקול רם, וכן קדיש תתקבל לאחר תפילתו, וכן המנהג בכל תפוצות ישראל, באין פוצה פה ומצפצף.

(תפילה והלכותיה)

✓ אין לאחר תפילת מנחה לכתחילה עד שקיעת החמה. אולם לפני שקיעת החמה סמוך לשקיעה, מותר להתפלל אפילו לכתחילה, וכן נוהגים בבתי כנסת רבים. וכן נראה שהיה מנהג רבנו האר"י. ומכל מקום אם אירע שלא הספיק להתפלל עד שקיעת החמה, יתפלל מנחה גם אחר השקיעה, בתוך שלוש עשרה דקות וחצי (בדקות זמניות) מהשקיעה.

✓ מי שלא מוצא מנין לתפילת מנחה לפני שקיעת החמה אלא רק לאחר השקיעה (עד שלוש עשרה דקות וחצי מהשקיעה), עדיף שייתפלל לאחר השקיעה במנין, ולא יתפלל ביחידות לפני השקיעה, כיון שתפילה בציבור היא חשובה ומתקבלת לפני השם יתברך, וכמבואר בתלמוד בכמה מקומות.

✓ מותר להתחיל להתפלל מנחה בתוך זמן בין השמשות שלנו, שנמשך כשלוש עשרה דקות וחצי (זמניות) אחר השקיעה, אף על פי שיודע מראש שלא יוכל לסיים תפילתו אלא לאחר בין השמשות שאז הוא לילה, שמכוין שהתחיל בהיתר, וגמר והולך אפילו מעבר לזמן הני"ל. ומכל מקום ציבור שנתאחרו להתפלל מנחה, ואז יתפללו תפילת לחש וחזרה לא תסתיים החזרה אלא בלילה, יתפללו בקול רם עם קדושה כדי לסיים תפילת המנחה בתוך זמן בין השמשות, כיון שאין להקל להתפלל תפילת חזרה לאחר בין השמשות.

✓ אף על פי שלכתחילה ראוי שלא להתפלל מנחה וערבית לאחר פלג המנחה, (שעה ורבע לפני צאת הכוכבים), כדי שמעשיו לא יהיו סותרים אחד את השני. מכל מקום עתה נהגו להקל בציבור להתפלל מנחה וערבית יחד אחר פלג המנחה, ויש להם על מה שיסמכו, כיון שאם ילכו הציבור לביתם, יהיה טורח לקבצם שנית לתפילת ערבית. ומה שנהגו להקל הוא דוקא בציבור, אבל יחיד המתפלל בביתו (כגון שהוא אנוס או חולה), והתפלל מנחה לאחר פלג המנחה, לא יתפלל ערבית אלא לאחר צאת הכוכבים.

✓ יחיד שהתפלל מנחה בביתו אחר פלג המנחה, וחושש שאם ימתין לתפילת ערבית עד שיהיה לילה ודאי, יטרד עם בני אדם הבאים אליו, או שיש לו סיבות אחרות, רשאי להתפלל ערבית לאחר פלג המנחה.

✓ אישה רשאת להתפלל מנחה וערבית לאחר פלג המנחה, שמכוין שהיא טרודה בעסקי הבית, על כן נחשב לה כשעת הדחק, ודינה כדין הציבור שמתפללים מנחה וערבית לאחר פלג המנחה.

✓ ציבור שמתפללים מנחה לאחר צאת הכוכבים, אם יש אפשרות למונעם מלומר קדושה, מחוייבים למונעם, ואם אין אפשרות למונעם, על כל פנים לא יענו אחריהם אמן ואלא קדושה.

✓ תפילת הציבור נשמעת תמיד, ואפילו היו בהם חוטאים אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפילתם של רבים, לפיכך צריך אדם לשתף עצמו עם הציבור, ולא יתפלל ביחיד כל זמן שיכול להתפלל עם הציבור. ומכאן תוכחה לאותם אנשים שהם בעיר המתעצלים ללכת לבית הכנסת לתפילת מנחה וערבית ומתפללים ביחידות בבית או בחנות.

✓ אם נגרם לאדם מניעת ריוח או הפסד ממשי כתוצאה מתפילה בציבור,

הודעה משמחת! ניתן לקבל ללא תשלום דיסקים לשמיעה של מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א. להזמנות: 052-7181618. ניתן להשאיר הודעה. *הכמות מוגבלת, כל הקודם זוכה!*

זכות העלון לרפואת משה בן לדיה זיווג הגון למרים בת יעל

לכל פניה, מערכת העלון ישא ברכה: ת.ד. 5190 חולון, 03-5591756 (שלוחה 5 נא להשאיר הודעה בתא קולי), פקס: 03-5584485
למעוניינים שהעלון ישלח להם בדוא"ל, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com